

**TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS**

VOLUME 7 / 2024

LABOR ECONOMICS

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

ilmiy elektron jurnali

**LABOUR ECONOMICS AND
HUMAN CAPITAL**

scientific electronic journal

2025-yil 2-son

Volume 4, Issue 2, 2025

**MEHNAT IQTISODIYOTI
VA INSON KAPITALI**
ISSN: 3030-3117

LABORECONOMICS.UZ

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

№ 2-2025

**ЭКОНОМИКА ТРУДА И ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ
КАПИТАЛ**

LABOR ECONOMICS AND HUMAN CAPITAL

“Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali” ilmiy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi (OAK) rayosatining 2023-yil 3-iyundagi 328/3-sonli qarori bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: “Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali” ilmiy maktabi.

Tahririyat manzili:

100066, Toshkent shahri, Islom Karimov ko'chasi, 49 uy

Elektron manzil: ilmiymaktab@gmail.com

Jurnal web-sayti: www.laboreconomics.uz

Bog'lanish uchun telefonlar:

+998998818698

Tahririyat Kengashi raisi:**(Chairman of the Editorial Board)**

Abduraxmanov Qalandar Xodjayevich, O'zFA akademigi

Tahririyat Kengashi a'zolari:**(Members of the Editorial Board)**

Toshqulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof.
Yusupov Axmadbek Tadiyevich, i.f.d., prof.
Sharipov Kongratboy Avezimbetovich, t.f.d., prof.
Raifkov Kudratilla Mirsagatovich, i.f.d., prof.
Xalmuradov Rustam Ibragimovich, i.f.d., prof.
Umurzakov Baxodir Xamidovich, i.f.d., prof.
Nazarov Sharofiddin Xakimovich, i.f.d., prof.
Jumayev Nodir Xasiyatovich, i.f.d., prof.
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof.
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof.
Zokirova Nodira Kalandarovna, i.f.d., prof.
Xudoyberdiyev Zayniddin Yavkachevich, i.f.d., prof.
Muxiddinov Erkin Madorbekovich, i.f.f.d., (PhD)
Xolmuxammedov Muhsinjon Murodullayevich, i.f.n., dots.
Amirov Lochinbek Fayzullayevich, i.f.f.d., (PhD), dots.
G'oyipnazarov Sanjar Baxodirovich, i.f.d., (DSc), dots.
Shakarov Zafar Gafarovich, i.f.f.d., (PhD)

Jamoatchilik Kengashi a'zolari:**(Community Council members)**

Bred Bodenxauzen (AQSh)
Jon Ankor (Buyuk Britaniya)
Odegov Yuriy Gennadevich (Rossiya Federasiyasi)
Keynz Miller (AQSh)
Sung Dong Ki (Koreya Respublikasi)
Masato Xivatari (Yaponiya)
Gerxard Feldmayer (Germaniya)
Eko Shri Margianti (Indoneziya)
Ahmed Mohamed Aziz Ismoil (Misr)
Rohana Ngah (Malayziya)
Sharifah Zanniyerah (Malayziya)
Teguh Dartanto (Indoneziya)
Nur Azlinna (Saudiya Arabistoni)
Muhammed Xoliq (Pokiston)
Alisher Dedaxonov (Toshkent)

Mas'ul muxarrir (Editor-in-Chief): G'oyipnazarov Sanjar Baxodirovich

Veb-administrator (Web admin): Musayev Xurshid Sharifjonovich

MUNDARIJA (CONTENTS)

MEHNAT BOZORI VA MEHNAT MUNOSABATLARI

A.B.Xayitov	Aholining oʻzini oʻzi ish bilan band qilishi: tahlil va natijalar	5-12
N.R.Saidov	Iqtisodiyot tarmoqlarida barqaror ish oʻrinlarini tashkil etishning istiqbolli yoʻnalishlari	13-19
Sh.R.Fayziyeva	Влияние государственно-частного партнёрства на занятость: экономический анализ	20-25
B.Z.Ganiyev B.Sh.Raxmonov	Labor productivity in Uzbekistan: challenges and opportunities	26-32
G.T.Umarova	Mintaqa aholisi ish bilan bandligi: turlari va takibi, taʼsir etuvchi omillar tahlili	33-40

DEMOGRAFIYA

N.B.Tula	Анализ взаимосвязи демографического развития и управленческих подходов в условиях урбанизации	41-52

INSON KAPITALI

I.A.Bakiyeva	Iqtisodiy rivojlangan mamlakatlarining taʼlim tizimida tadbirkorlik faoliyatiga kasbiy tayyorlash tajribalari	53-65
K.A.Abdukadirova	Oʻzbekiston Respublikasi oliy taʼlim xizmatlari bozorida raqobatni rivojlanishi xususiyatlari	66-73
F.A.Doniyorova	Человеческий капитал как стратегический ресурс устойчивого развития: опыт Узбекистана	74-85
F.M.Talipov	Самостоятельная работа студентов по физике и формирование человеческого капитала	86-91

INSON TARAQQIYOTI

D.I.Iskandarova	Aholi turmush darajasi va farovonligini oʻrganishning ijtimoiy-iqtisodiy yondashuvlari	92-100

MIGRATSIYA

Z.T.Jumanova	Turistlar statistik hisobini olib borish boʻyicha xalqaro standartlar va tajribalar tahlili	101-109

INSON RESURLARINI BOSHQARISH

S.I.Mamurov I.E.Saparova	<i>HRM va raqamlashtirish: zamonaviy yondashuvlar va imkoniyatlar .....</i>	110-121
Z.B.Ro'zibayeva	<i>Turizm sanoatini rivojlantirishda inson resurslarining roli: nazariya va amaliyot uyg'unligi .....</i>	122-128

TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH

X.O.Botirova	<i>Tadbirkorlikni rivojlantirishda iqtisodiy samaradorlikni oshirishning nazariy asoslari .....</i>	129-140
F.A.Ibragimova U.J.Djurayev M.D.Raxmatova	<i>Tadbirkorlik faoliyatida menejment va marketing strategiyalarining o'rni .....</i>	141-149
D.I.Otaboyeva	<i>O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlanish holati va maqsadli ko'rsatkichlari tahlili .....</i>	150-156

GENDER TENGLIGI

B.Z.Ganiyev O.U.Dilmurotova	<i>Women in the workforce: unlocking Uzbekistan's productivity potential .....</i>	157-165

MEHNAT IQTISODIYOTI VA INSON KAPITALI

ISSN: 3030-3117

<https://laboreconomics.uz/>

IQTISODIYOT TARMOQLARIDA BARQAROR ISH O'RINLARINI TASHKIL ETISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI

Saidov Nurali Raximovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Mehnat iqtisodiyoti kafedrasi dotsent v.b.

DOI: https://doi.org/10.55439/LEHC/vol2_iss1/a171

Annotatsiya. Ushbu maqolada barqaror ish o'rinlarini tashkil etishning istiqbolli yo'nalishlari tahlil qilinadi. Jahon Iqtisodiy Forumi va Xalqaro Mehnat Tashkiloti hisobotlariga asoslanib, 2030-yilgacha texnologik rivojlanish va yashil iqtisodiyot ta'sirida yangi kasblar paydo bo'lishi, ayrim an'anaviy kasblar esa yo'qolishi kutilayotgani asoslab beriladi.

Tayanch so'zlar: Barqaror ish o'rinlari, mehnat bozori, texnologik taraqqiyot, raqamli transformatsiya, kambag'allikni qisqartirish, sun'iy intellekt, global mehnat bozori.

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ УСТОЙЧИВЫХ РАБОЧИХ МЕСТ В ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ

Саидов Нурали Рахимович

Ташкентский государственный экономический университет

и.о. доцент кафедры Экономики труда

Аннотация. В данной статье анализируются перспективные направления создания стабильных рабочих мест. На основе отчетов Всемирного экономического форума и Международной организации труда обосновано, что к 2030 году под влиянием технологического прогресса и «зеленой» экономики появятся новые профессии, в то время как ряд традиционных профессий исчезнет.

Ключевые слова: Стабильные рабочие места, рынок труда, технологическое развитие, цифровая трансформация, сокращение бедности, искусственный интеллект, глобальный рынок труда.

PROMISING DIRECTIONS FOR ORGANIZING SUSTAINABLE JOBS IN ECONOMIC SECTORS

Saidov Nurali Rakhimovich

Tashkent State University of Economics

Acting Associate Professor, Department of Labor Economics

Abstract. This article analyzes the prospective directions for the creation of sustainable jobs. Based on the reports of the World Economic Forum and the International Labour Organization, it is substantiated that by 2030, under the influence of technological progress and the green economy, new professions will emerge, while a number of traditional occupations are expected to disappear.

Keywords: Sustainable jobs, labor market, technological development, digital transformation, poverty reduction, artificial intelligence, global labor market.

Kirish

Zamonaviy iqtisodiy taraqqiyot sharoitida barqaror ish o‘rinlarini yaratish har bir mamlakat uchun ustuvor yo‘nalishlardan biriga aylanmoqda. Mehnat bozori dinamikasining keskin o‘zgarib borayotgani, texnologik taraqqiyot, global iqlim muammolari hamda pandemiya kabi favqulodda holatlar ish o‘rinlarining barqarorligiga jiddiy ta‘sir ko‘rsatmoqda. Shu bois, iqtisodiyot tarmoqlarida aholi bandligini ta‘minlash, ayniqsa, barqaror va sifatli ish o‘rinlarini tashkil etish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

O‘zbekiston Respublikasining taraqqiyot strategiyasida ham yangi ish o‘rinlarini yaratish, ularning barqarorligini ta‘minlash, munosib mehnat sharoitlarini barpo etish, sohaga jalb etilayotgan investisiyalardan samarali foydalanish va mehnat bozori raqobatbardoshligini oshirishga alohida e‘tibor qaratilgan. Xususan, 2026-yil yakuniga qadar hududlarda kambag‘allik darajasini kamida ikki baravarga qisqartirish hamda aholi daromadlarini oshirish bo‘yicha aniq vazifalar belgilangan⁶.

Barqaror ish o‘rinlari nafaqat iqtisodiy o‘sishning muhim omili, balki ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash, kambag‘allikni kamaytirish va aholi farovonligini oshirish vositasi sifatida ham alohida ahamiyatga ega. Shu bois, O‘zbekistonda ish o‘rinlari yaratish va bandlikni ta‘minlash masalasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida ko‘zda tutilmoqda hamda bu borada keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida mehnat bozori tubdan o‘zgarib bormoqda. Innovatsion texnologiyalar, sun‘iy intellekt, yashil iqtisodiyot va pandemiya keyingi iqtisodiy tiklanish jarayonlari ish o‘rinlari tarkibiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, barqaror rivojlanish va iqlim o‘zgarishiga moslashish strategiyalari doirasida yangi, ekologik mas‘uliyatli ish o‘rinlariga ehtiyoj ortib bormoqda.

Xalqaro Mehnat Tashkiloti (ILO) va Jahon Iqtisodiy Forumi (WEF) tomonidan e‘lon qilingan so‘nggi hisobotlarga ko‘ra, 2030-yilgacha global mehnat bozorida millionlab yangi ish o‘rinlari yaratiladi, shu bilan birga, ayrim an‘anaviy kasblar yo‘qolib borishi kutilmoqda. Ushbu jarayon barqaror ish o‘rinlarini tashkil etish, ularning tuzilmasini zamonaviy mehnat bozorining ehtiyojlariga moslashtirishni strategik zaruratga aylantiradi.

Mazkur maqolada iqtisodiyot tarmoqlarida barqaror ish o‘rinlarini tashkil etish bo‘yicha mavjud muammolar, imkoniyatlar va istiqbolli yo‘nalish va kasblar tahlil qilinadi hamda ularni takomillashtirish bo‘yicha tegishli tavsiyalar ilgari suriladi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili

Ish o‘rinlari bo‘yicha bir necha iqtisodchi olimlar o‘z fikr va mulohazalarini bildirishgan.

Iqtisodchi olim akademik Q. Abduraxmonovning tarifiga ko‘ra “ish o‘rni bu ishlab chiqarish makonining bir qismi bo‘lib, unda barcha asosiy va

---

⁶ O‘zR Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni

yordamchi texnologik uskunarlar, moslamalar, asboblarni, ish mebellari, maxsus qurilmalar joylashgan bo'lib, ular muayyan turdagi ishlarni bajarish uchun mo'ljallangan [1]

Professor A.Sh. Nazarovning tarifi ko'ra ish o'rnini ishlab chiqarish hududining bitta ish bajaruvchiga yoki bir guruh ishchilarga ajratib berilgan hamda mahsulot ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatish uchun kerakli bo'lgan mehnat qurollari va mehnat predmetlari bilan yetarli ta'minlangan maydonga ataladi. [2]

Buyuk britaniyalik olim Mixail Pittning fikricha korxona va tashkilotlar o'z faoliyatida HR menejeri tizimini yaratish orqali xodimlarining barqaror ish bilan bandligini ta'minlashi mumkin. [3]

Bizning fikrimizcha ish o'rinlari asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar, ya'ni qurilish ishlariga qilingan xarajatlarni, asbob-uskuna xarajatlari, transport vositalari, jihoz va xo'jalik inventarini sotib olish hamda boshqa xarajatlarni asosida yaratiladi.

Yaratilgan ish o'rnini – kiritilgan investitsiya, biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish mahsulidir.

Barqaror ish o'rnini bu - Ishga yollanuvchilarni uzoq muddatli ish va mehnat munosabatlari bilan ta'minlaydigan makon hisoblanadi. [4]

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqolada tahlil ikkilamchi ma'lumotlar asosida olib borildi. Jahon Iqtisodiy Forumi va Xalqaro Mehnat Tashkiloti tomonidan e'lon qilingan statistik hisobotlar asosida global mehnat bozoridagi o'zgarishlarni tahlil qilindi. Deskriptiv va analitik metodlar orqali yangi va yo'qolayotgan kasblar o'rtasida solishtirma tahlil amalga oshirildi. Shuningdek, vizual tahlil usulidan foydalanildi.

Tahlil va natijalar

Barqaror ish o'rinlarini yaratishning istiqboldagi yo'nalishi o'sish potensialiga ega asosiy iqtisodiy tarmoqlarni aniqlashdan boshlanadi. Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) va boshqa mutaxassislar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarga ko'ra, bularga qayta tiklanadigan energiya manbalari, axborot texnologiyalari, sog'liqni saqlash va qishloq xo'jaligi kabi yo'nalishlar kiradi (1-rasm). Qaror qabul qiluvchilar ushbu yo'nalishlarga ustuvor ahamiyat berish orqali qisqa muddatda ish o'rinlarini yaratishi, balki ularni uzoq muddat saqlab qolish orqali barqarorligini saqlab qolishlari mumkin.

Ushbu istiqbolli yo'nalishlarning tarkibiy qismi quyidagilardan iborat:

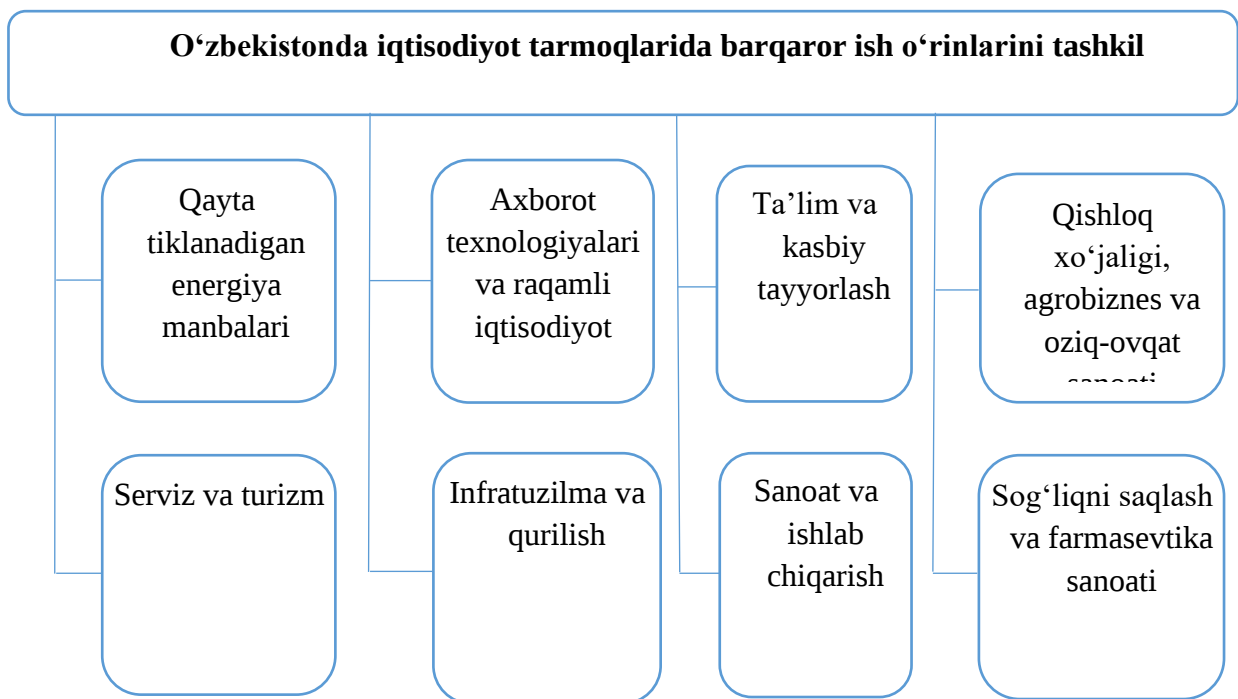
1. Qayta tiklanadigan energiya manbalari

- Quyosh va shamol energiyasi loyihalari;
- Biogaz va biomassa manbalaridan foydalanish;
- Energiya samaradorligini oshirish va hududlarni energiya bilan ta'minlash;

2. Axborot texnologiyalari va raqamli iqtisodiyot

- Axborot texnologiyalari parki (IT Park) va raqamli tadbirkorlikni rivojlantirish;

- kiberxavfsizlik va dasturiy ta’minot ishlab chiqarish;
- Elektron hukumat va elektron tijoratni kengaytirish;

1-rasm. O‘zbekistonda iqtisodiyot tarmoqlarida barqaror ish o‘rinlarini tashkil etishdagi istiqbolli yo‘nalishlar⁷

3. Sog‘liqni saqlash va farmasevtika sanoati

- Yangi shifoxonalar va klinikalar qurilishi;
- Tibbiyot turizmi rivojlanishi;
- Dori-darmon ishlab chiqarish va biotexnologiyalar;

4. Qishloq xo‘jaligi va oziq-ovqat sanoati:

- Innovasion va intensiv fermerlik (tomchilatib sug‘orish, gidroponika).
- Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qayta ishlash va qadoqlash;
- Eksportga yo‘naltirilgan organik mahsulotlar yetishtirish;

5. Ta’lim va kasbiy tayyorlash:

- Axborot texnologiyalari va texnik kasblarga yo‘naltirilgan o‘quv markazlari;

- Ishsizlarni kasbga qayta tayyorlash dasturlari;
- Ta’limning raqamli platformalari va masofaviy o‘quv kurslari

6. Servis va turizm

- Madaniy va tarixiy turizmni rivojlantirish;
- Ekoturizm va sanoat turizmi;
- Xizmat ko‘rsatish sohalarida yangi ish o‘rinlarini yaratish (mehmonxona, restoran va turizm agentliklari)

7. Infratuzilma va qurilish:

⁷ Saidov N.R. Aholini barqaror ish o‘rinlari bilan ta’minlashni takomillashtirish. Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati, Toshkent – 2024, URL:

<https://www.interaktiv.oak.uz/avtoreferat/3a014815f01.file>

- Yangi yo'llar, ko'priklar va transport tizimlarini qurish;
- Shaharlarni modernizatsiya qilish va yangi uy-joy qurilishi;
- Energiya samaradorligiga e'tibor qaratish va yashil qurilish loyihalari

8. Sanoat va ishlab chiqarish:

- Qurilish materiallari va texnikasini ishlab chiqarish;
- Mashinasozlik va avtomobilsozlik sanoati;
- To'qimachilik va yengil sanoatni rivojlantirish

Ushbu yo'nalishlarda yaratiladigan ish o'rinlari uzoqroq muddat saqlanib qoladi va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlaydi. Shuningdek, aholining turmush darajasini oshirishga ham yordam beradi. Ular O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Xalqaro Mehnat Tashkiloti (ILO) tomonidan 2018-yilda e'lon qilingan "World Employment and Social Outlook 2018: Greening with Jobs" hisobotida keltirilgan ma'lumotlarga ko'ra agar to'g'ri siyosatlar amalga oshirilsa, 2030-yilgacha yashil iqtisodiyot sohasida global miqyosda 24 milliongacha yangi ish o'rinlari yaratilishi mumkin⁸.

Bu ish o'rinlari quyidagi sohalarda yaratilishi kutilmoqda:

- Qayta tiklanuvchi energiya manbalari (masalan, quyosh va shamol energiyasi);

- Binolarni energiya tejamkor qilish;
- Elektr transport vositalarini ishlab chiqarish va ulardan foydalanish;
- Chiqindilarni qayta ishlash va ekologik transport tizimlari

Ushbu hisobotda, shuningdek, ekologik toza iqtisodiyotga o'tish natijasida an'anaviy sohalarda (masalan, ko'mir qazib olish va neft sanoati) 6 million ish o'rni yo'qolishi mumkinligi ta'kidlangan.

Jahon Iqtisodiy Forumi (WEF)ning 2025-yilgi hisobotiga ko'ra, 2030-yilgacha 170 million yangi ish o'rni yaratilishi kutilmoqda. Bu hozirgi ish o'rinlarining 14% ini tashkil etadi⁹.

Shuningdek, Jahon Iqtisodiy Forumi (WEF)ning 2025-yilgi hisobotiga ko'ra Eng tez o'sayotgan kasblar va eng tez yo'qolayotgan kasblar tahlili amalga oshirilgan (1-jadval).

Jadval ma'lumotlaridan ko'rish mumkin-ki, eng tez o'sayotgan kasblarning deyarli barchasi sun'iy intellekt, raqamli texnologiyalar, ma'lumotlar tahlili va yashil iqtisodiyot bilan bog'liq. Bu shuni anglatadiki, mehnat bozorining kelajagi asosan SI (sun'iy intellekt), Big Data, Raqamlashtirish (digitalization), Barqaror rivojlanish atrofida shakllanadi.

---

⁸ Xalqaro Mehnat Tashkiloti (ILO) tomonidan 2018-yilda e'lon qilingan.

https://webapps.ilo.org/weso-greening/documents/WESO_Greening_EN_web2.pdf

⁹ Jahon Iqtisodiy Forumi (WEF) https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/in-full/2-jobs-outlook/?utm_source=chatgpt.com

Eng tez o‘sayotgan kasblar va yo‘qolayotgan kasblar¹⁰

№	Eng tez o‘sayotgan kasblar	Eng tez yo‘qolayotgan kasblar
1	Sun’iy intellekt va mashinaviy o‘qitish mutaxassislari	Kassirlar va chipta sotuvchilari
2	Katta ma’lumotlar (Big Data) mutaxassislari	Hisobchilar va buxgalterlar
3	FinTech muhandislari	Ma’muriy yordamchilar (Administrative secretaries)
4	Dasturiy ta’minot va ilovalar ishlab chiquvchilari	Ma’lumotlarni qo‘lda kirituvchilar (Data entry clerks)
5	Raqamli transformatsiya mutaxassislari	Ma’lumotlarni qayta ishlovchilar (Data processing clerks)
6	Axborot xavfsizligi (Cybersecurity) bo‘yicha mutaxassislari	Chop etish bo‘yicha operatorlar
7	Yashil energiya va ekologik texnologiya muhandislari	Bank xodimlari (tellerlar)
8	Ma’lumotlar analitiklari va ilmiy tadqiqotchilar	Telefon operatorlari
9	Raqamli marketing va strategiya bo‘yicha mutaxassislari	Sayohat agentlari
10	Robototexnika texniklari va muhandislari	Oddiy ishlab chiqarish liniyasi ishchilari
11	Blokcheyn mutaxassislari	Ko‘paytirish va nusxa olish bo‘yicha xodimlar
12	Elektr transport vositalari texniklari	O‘qituvchilarning yordamchilari (klassik formatdagi)
13	Elektron tijorat (E-commerce) bo‘yicha menejerlar	Oddiy mijozlarga xizmat ko‘rsatish operatorlari
14	Tarmoq va bulutli texnologiyalar (Cloud computing) mutaxassislari	Klassik texnik xizmat ko‘rsatish xodimlari (avtomatik xizmatlar o‘rniga)
15	Sun’iy intellekt asosida xulq-atvor tahlili mutaxassislari	Ma’muriy yozuvchilar va arxivchilar
16	Atrof-muhitni muhofaza qilish bo‘yicha maslahatchilar	Oddiy kutubxonachilar (avtomatlashtirilgan tizimlar o‘rniga)
17	Hamma uchun qulay dizayn mutaxassislari (universal design)	Pochtachilar va pochta ajratuvchilar
18	Foydalanuvchi interfeysi va UX dizaynerlar	Tayyor mahsulotlarni saralovchilar
19	Masofaviy ta’lim texnologiyalari mutaxassislari	Qog‘oz hujjatlar bilan ishlovchilar
20	Energiya samaradorligini ta’minlovchi texnik mutaxassislari	To‘lov terminali operatorlari

Xulosa va takliflar

Xulosa qilib aytsak, iqtisodiyotning soha va tarmoqlarida barqaror bo‘lgan ish o‘rinlarini tashkil etishning istiqbolli yo‘nalishlari maqsadli yo‘naltirilgan investitsiyalar, ta’lim va mutaxassislarni tayyorlash, innovatsiya,

¹⁰ Jahon Iqtisodiy Forumi (WEF)ning 2025-yilgi hisoboti va muallif izlanishlari asosida shakllantirildi

hamkorlik va qo'llab-quvvatlovchi siyosatni o'z tarkibiga olgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. O'sish imkoniyatiga ega bo'lgan tarmoq va sohalalarga e'tibor qaratish, to'g'ri malakalar va infratuzilmalarga sarmoya kiritish va biznes o'sishi uchun qulay bo'lgan muhitlarni yaratish orqali iqtisodiyotda barqaror ish o'rinlarini yaratish va uzoq muddatli iqtisodiy farovonlikka yo'l ochishi mumkin.

Yuqoridagilardan kelib chiqib quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- barcha tarmoqlar uchun biznes to'plamlarni chop etish. Avvalo dunyo mamlakatlarida samarali natija ko'rsatayotgan kelajak va yaqin kelajak ish o'rinlari, yuqori va barqaror daromad keltiruvchi bizneslar haqida ko'plab to'plamlar olimlar tomonidan tadbirkor va biznesmenlarga taqdim etib borilishi kerak;

Tadbirkorlik sirlari va bilimlariga ega insonlarning tavakkalchilikka qo'l urushi hamda o'zi uchun ish o'rni yaratishi va o'zini band qilishi ko'plab olimlar tomonidan isbotlangan

- Aholi tarkibida aksiyadorlar ulushini oshirish kerak;

Aksiyadorlar sonining oshishi kelajakda dunyo bozorlariga chiqa oladigan katta korporatsiyalar yaratilishiga va eksportning oshishiga xizmat qiladi.

- Chekka hududlarda agroholdinglar faoliyatini yo'lga qo'yish kerak;

Tumanlarda birgina agroholding korxonasining ish yuritishi qishloq xo'jaligida faoliyat yuritayotganlar uchun motivatsiya hisoblanadi. Agroholding kompaniyalari qishloq xo'jaligining rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Абдурахмонов Қ.Х. Меҳнат иқтисодиёти: Дарслик – Т.: IQTISODIYOT, 2019. – 282 б.

2. И.Бакиева. Меҳнатни ташкил этиш ва бошқариш. Ўқув кўлланма. -Т.: Иқтисодиёт. 2019. - 220 б

3. <https://www.researchgate.net/publication/243460259>

4. Saidov N.R. Aholini barqaror ish o'rinlari bilan ta'minlashni takomillashtirish. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati, URL: <https://www.interaktiv.oak.uz/avtoreferat/3a014815f01.file> Toshkent – 2024

5. Xalqaro Mehnat Tashkiloti (ILO) tomonidan 2018-yilda e'lon qilingan. https://webapps.ilo.org/weso-greening/documents/WESO_Greening_EN_web2.pdf

6. Jahon Iqtisodiy Forumi (WEF) https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/in-full/2-jobs-outlook/?utm_source=chatgpt.com

Mehnat iqtisodiyoti va inson kapitali

+998 71 239 28 13

Tashkent, Uzbekistan

ilmiymaktab@gmail.com

www.laboreconomics.uz